

O. ROMUALD RAJ OC

Szczyrzyc

MATKA BOŻA Z DZIECIĄTKIEM

W Beskidzie Wyspowym, u podnóża góry Ciecień, w dolinie rzeki Stradomki i ponad 20 km od miasta Limanowej w kierunku północno-zachodnim znajduje się stara miejscowość Szczyrzyc, w której w latach 1239—1243 zbudowali kościół i klasztor Cystersi¹. W wieku XVII całość gruntownie przebudowano i 4 05 1642 r. biskup sufragan krakowski, Tomasz Oborski dokonał uroczystej konsekracji kościoła.

Prawdopodobnie od tego czasu znajduje się w tutejszej, klasztornej świątyni, w bocznym ołtarzu, łaskami słynący obraz Matki Boskiej zwany przez ludzi i czczony jako Matka Boska Szczyrzycka². Obraz ten o wymiarach 131×93 cm został namalowany farbą temperową na desce lipowej. W obrazie Matka Najświętsza przedstawiona została do połowy, frontem, z lekkim odchyleniem w lewo. Na lewej zgiętej ręce trzyma Dzieciątko, prawa spoczywa na piersiach. Na głowie Matki Bos-

kiej namalowana korona. Boże Dzieciątko jest lekko odchylone ku górze, nieco w stronę Matki Bożej, z ręką wzniesioną do błogosławieństwa. W lewej ręce trzyma jabłko królewskie, nogi ma ułożone na krzyż. Za postaciami Matki Bożej i Dzieciątka namalowany tron w kolorze brązowym, obudowany jakby z trzech stron, a sięgający do ramion Bogurodzicy. Tło za tronem składa się z pasów pionowych utrzymanych w kolorze głębokiej i nieco jaśniejszej czerwieni. Obraz ten, o cechach charakterystycznych dla sztuki manieryzmu i baroku, jest najprawdopodobniej pochodzenia włoskiego³. Opisany powyżej obraz MB z Dzieciątkiem nazywany tak w klasztorze jak i przez okoliczną ludność Cudownym, jak i w opisie szczyrzyckiego kościoła sporządzonym jeszcze w roku 1740, w którym ta nazwa występuje. Jest w nim również mowa o licz-

¹ R. Raj o., *Klasztor Matki Bożej w Szczyrzycu*, Biblioteka Klasztoru w Szczyrzycu, 1978, s. 26, rkps.

² BKwSZ, *Inwentarium Cirzickiego Kościoła od 1728 r.*, Karta 46, pod red. kilku autorów.

³ BKwSZ, S. Wojak, *Obraz Matki Boskiej w kościele w Szczyrzycu*, 1963, mszps.

nych wotach, które są dowodami wdzięczności dla Matki Najświętszej i czci specjalnej właśnie dla tego obrazu Bożej Rodzicielki. Ten przekaz historyczny dosłownie brzmi: „Ołtarz za chorem przeorskim samdrzewiany, struktura staroświecka, gdzieniegdzie rzeźba złota: obraz w nim BV Miraculosae, ut vota testant...”⁴. Wynika z powyższego zapisu, że wtedy doznawano tutaj przez modlitwę do Matki Boskiej wiele specjalnych łask czy cudów, których dowodami są właśnie wota.

Co do początków kultu tego obrazu MB w Szczyrzycu, to prawdopodobnie miał on miejsce jeszcze w XVII wieku, jak to wynika z innego zapisu archiwum klasztoru szczyrzyckiego. Opat Mikołaj Romiszowski przed rokiem 1727 postarał się o dekorację tego obrazu. Postać Matki Najświętszej otrzymała srebrną sukienkę, natomiast Dzieciątko Boże upiękuszono sukienką pozłocistą. W zapisie dodano, że nad głową Matki Boskiej i Dzieciątka Bożego przy ozdabianiu obrazu dodano korony, które — jak zapisano — są dawne⁵. Dawność koron dokumentuje stwierdzenie, że były one umieszczone na cudownym obrazie Matki Boskiej jeszcze w ubiegłym stuleciu, kiedy to przed grabieżą, dokonywaną przez wojska szwedzkie w 1705, zakonnicy prawdopodobnie ukryli korony z tego obrazu⁶.

Wspomniane wota, zdobiące ołtarz i obraz Matki Boskiej, zostały zapisane jeszcze w 1728 roku w liczbie 51 i kilka sznurów koralii. Spis wotów i ich opis z 1740 r. jest liczniejszy, a także podani są ofiarodawcy, zarówno ludzie świeccy, jak i zakonnicy⁷. W XVIII wieku wotów jeszcze przybywa, a w roku 1781 podczas odnawiania klasztoru i kościoła, odnowiono także ołtarz Matki Boskiej⁸.

Nadchodzą jednak nieszczęśliwe czasy rozbiorów Polski. Austriacy, jak wiemy, zabierają z kościołów wszelkie mające wartość przedmioty kultu, jak również ozdoby z metali szlacheckich⁹. W Szczyrzycu m. in. obraz Matki Boskiej jak i Jej ołtarz zostaje przez urzędników austriackich ograbiony i odtąd przez wiele dziesiątków lat święty obraz pozostaje w ołtarzu w swym pierwotnym wyglądzie, w roku zaś 1869 zostaje gruntownie odnowiony, co zostało zapisane na odwrocie obrazu. Jakkolwiek w XIX wieku kult cudownego obrazu Matki Boskiej w Szczyrzycu przygasł, to jednak całkowicie nie zamarł. Była o nim pamięć w klasztorze¹⁰. Rozwinął się natomiast przed drugą wojną światową, kiedy klasztorem tutejszym kierował opat Benedykt Biros. W roku 1938 obraz Matki Boskiej został oddany do pracowni konserwatorskiej Stanisława Pochwalskiego, gdzie został całkowicie odnowiony. Sprawiono również w tym czasie srebrną (jednocześnie złotą) sukienkę do cudownego obrazu i korony, szykując się do uroczystości koronacji. W dniu 20 08 1939 r. odbyła się wielka uroczystość ku czci Matki Boskiej — patronki tak klasztoru, jak i okolicy szczyrzyckiej. Zaproszony abp krakowski Adam Stefan Sapiecha ukoronował cudowny obraz Matki Boskiej koronami, które ufundowali wierni ze Śląska.

⁴ BKwSz, Inventarium..., K. 46.

⁵ Tamże, K. 2.

⁶ BKwSz, Stanisła w X. o., *O opactwie Cystersów w Szczyrzycu*, 1954, s. 121, mszps.

⁷ BKwSz, Inventarium..., K. 52.

⁸ Tamże, K. 62.

⁹ Wł. Chotkowski ks., *Dzieje klasztorów i monasterów galicyjskich w czasach rozbiorowych*, w: „Sprawozdanie (Rozprawy) Akademii Umiejętności w Krakowie”, t. 21, 1916, nr 6.

¹⁰ Ojciec W. Kolor. W mowie do zakonników z 1879 r. powiedział m. in.: „Nasza Cudowna Matka Boża, co z twarzy jej płynie tyle spokoju...”, *Kronika Klasztoru rok 1887*.

Od tego czasu kult obrazu Matki Boskiej w Szczyrzycu bardzo się ożywił, czego wyrazem były pielgrzymki okolicznych parafii na dwa szczyrzyckie odpusty: 8 maja i 20 sierpnia. Pielgrzymki te w latach 50-tych obecnego stulecia ustały, ale wierni w dużej liczbie przybywają w sposób niezorganizowany, indywidualnie. Ciekawe zjawisko występuje z odpustami. Pierwszy 8 maja jest obchodzony ku czci św. Stanisława. Drugi odpust 20 sierpnia łączy uroczystość Matki Bożej Wniebowziętej i św. Bernarda. Wierni jednak spoza tutejszej parafii nazywają odpusty szczyrzyckie — odpustami ku czci Matki Boskiej Szczyrzyckiej. Można więc powiedzieć, że jakkolwiek oficjalnie nie ma odpustu w Szczyrzycu ze względu na cudowny obraz Matki Boskiej, to jednak wierni z tutejszej okolicy i dalszych stron przybywają na odpusty, by się modlić przed cudownym obrazem. Istnieje natomiast od 1971 r. nabożeństwo w każdą środę tygodnia, na wzór nowenny do MB Nieustającej Pomocy, ze względu na tutejszy obraz Bożej Rodzicielki. Przybywa na nie dość spora gromada wiernych. Podczas nowenny wygłaszane jest kazanie, w którym często podkreśla się obecność w naszym kościele cudownego obrazu Matki Najświętszej, który to obraz jest drugim skarbem po Najświętszym Sakramencie w tutejszym kościele.